

Korte boekbespreking

A.N. Hendriks

Aandacht voor de vrucht van de Geest

Klaagde de bekende hervormde theoloog H. Berkhof in het midden van de vorige eeuw nog over de verwaarlozing van de leer van de Heilige Geest, er is voor zijn klacht in onze dagen geen reden meer. De Persoon en het werk van de Geest staan - gelukkig - volop in de belangstelling, zowel in de theologische bezinning als in de praktijk van het christelijk leven.

Van de hand van de christelijk-gereformeerde emeritus hoogleraar dr. L. Floor verscheen een aantrekkelijk boek over de *vrucht* van de Geest. Ik begroet deze publicatie met vreugde, omdat er heel veel verschijnt over de gaven van de Geest, maar weinig over de vrucht van de Geest. Daardoor lopen wij gevaar de gaven belangrijker te vinden dan de vrucht. En het is juist die vrucht die in het Nieuwe Testament zoveel aandacht ontvangt.

Het gaat om vrucht dragen

Floor wijst aan dat reeds in het Oude Testament over vrucht die de Here in het leven van zijn kinderen geeft, gesproken wordt. Vooral in de Psalmen is dit het geval. De rechtvaardige mag vrucht op zijn leven verwachten (Ps. 1:3; Ps. 92:15). Het gaat om een vrucht die *God* schenkt: 'Ik ben als een altijdgroene cypres, aan Mij is uw vrucht te danken' (Hos. 14:9). Uit Psalm 1:3 leren wij dat die vrucht zichtbaar wordt in de daden van een rechtvaardige.

Het Nieuwe Testament spreekt over dit alles uitvoeriger. Reeds in de prediking van Johannes de Doper klinkt de oproep om vruchten voort te brengen, die aan de bekering beantwoorden (Luc. 3:8). Daarbij valt het op dat Johannes juist wijst op zaken die de omgang met de naaste raken. Het staat dicht bij wat Paulus later als de vrucht van de Geest noemt: liefde, goedheid en trouw (Gal. 5:22).

De Here Jezus verdiept het onderwijs van de Doper door aan te wijzen *hoe* de vrucht in ons leven groeit. In de gelijkenis van de zaaier (Mat. 13:1-9) zegt Hij hoe belangrijk de bodemgesteldheid is voor dit groeien. Het komt aan op een 'goede bodem': een 'goed en vroom hart' (Luc. 8:15). Dat betekent volgens Floor dat de Heilige Geest ons hart moet bewerken, wil het zaad in goede aarde vallen en vrucht dragen.

Tegelijk leert Christus ons dat de vrucht niet bij alle gelovigen gelijk is. Hij spreekt immers over dertig-, zestig- en honderdvoudige vrucht.

Hoezeer de vrucht in ons leven aan *Christus* is te danken, blijkt uit wat de Heiland zegt over de stervende graankorrel (Joh. 12:24). Zijn lijden brengt de vrucht tevoorschijn. Allereerst door de arbeid van zijn leerlingen (vgl. Joh. 15:8,16). Maar ook doordat Hij de Geest voor ons verwerft (vgl. Joh. 16:7). Het blijkt nog sterker uit het beeld van de wijnstok en de ranken, dat de Heiland gebruikt (Joh. 15:1-7). Jezus noemt Zich 'de ware wijnstok' in tegenstelling tot Israël dat als wijnstok (vgl. Ps. 80:9) zo teleurstelde. Hij is Gods nieuwe, levenskrachtige aanplant, die niet teleurstelt. De metafoor die Christus gebruikt, verkondigt ons hoe het aankomt op innige *verbondenheid* met de Heiland. Alleen wie in Hem 'blijft', draagt vrucht. Floor wijst er nog op dat in de metafoor over tweeërlei 'snoeien' gesproken wordt. Er is sprake van 'wegnemen' (Joh. 15:2) en van 'rechtsnemen' (Joh. 15:3). Onvruchtbare, dode ranken worden weggesnoeid. Judas is daar een voorbeeld van. Vruchtbare ranken worden rechtgesnoeid. Ze worden bijgesnoeid om nog meer vrucht te dragen.

Vrucht dragen blijkt een *gave*, maar tegelijk ook een *opgave* (Joh. 15:16) te zijn. Een opgave die volbracht kan worden doordat wij in geloof met de Heiland verbonden zijn.

Floor zegt terecht dat het vrucht dragen in Johannes 12 en 15 allereerst ziet op het zendingswerk van de leerlingen, maar dat wij het daartoe niet behoeven te beperken.

Paulus' prediking

Dit dubbele zien wij ook in wat Paulus schrijft over vrucht. Soms betreft hij het woord 'vrucht' op het zendingswerk (vgl. Rom. 1:13; Kol. 1:6), maar meestal op het leven van de gelovigen (vgl. Rom. 7:4; Kol. 1:10). Opmerkelijk is dat de apostel in Romeinen 6:22 niet schrijft over de vrucht *van* heiliging, maar dat hij wijst op de vrucht *tot* heiliging. Als wij vrucht dragen, groeien we tegelijk in heiliging. Er is in het christelijk leven voortgang, vordering.

De Heiland sprak dan ook over 'vrucht' en 'veel vrucht' (Joh. 15:2,8). Dat bij de vrucht aan ons leven gedacht moet worden, blijkt uit Paulus' spreken over 'de vrucht van gerechtigheid' (Rom. 5:1; Fil. 1:11). Het gaat om een rechtvaardige levenswandel.

In Galaten 5:22 en 23 geeft de apostel voor het eerst een brede beschrijving van de vrucht die door de Geest in ons wordt gewerkt. Wij hebben het nogal eens over 'de vruchten' van de Geest, maar Paulus gebruikt het enkelvoud. Dat wijst erop dat wat de Geest werkt, een eenheid is. De negen deugden die genoemd worden, vormen samen de ene vrucht van de Geest, die aanwezig is bij *elke* gelovige die zich door de Geest laat leiden.

Floor wijst erop dat deze vrucht volgens Efeziërs 4:11-16 groeit *binnen de gemeente*. Vrucht dragen doen wij persoonlijk, maar het floreert in de gemeenschap van de kerk. Daarin hebben de ambtsdragers een functie: Paulus vergelijkt ze met de pezen in een lichaam. Zij geven het lichaam voedsel en houden het bijeen. Daarbij heeft elk lid zijn eigen groeimaat. En naar die maat draagt elk lid op zijn manier bij aan de groei van het lichaam.

Nu er zoveel gesproken wordt over 'persoonlijk groeien' in het geloof, lijkt het mij belangrijk niet te vergeten, hoezeer Paulus dat groeien verbindt met de kerk en haar ambtelijke diensten!

Petrus over het groeiproces

In het Nieuwe Testament wordt de vrucht van de Geest op zeer uiteenlopende manieren beschreven. Jakobus doet het anders dan Paulus. Ook Petrus kijkt weer vanuit een ander perspectief naar de vrucht. Hij dringt erop aan dat het leven van de gelovige het keurmerk van Christus moet dragen en wijst op een groeiproces in 2 Petrus 1:5-7. Er moet geloofsgroei zijn. Om dat te bereiken noemt de apostel een reeks opdrachten die uitgevoerd moeten worden.

Daarbij begint hij met 'geloof': daardoor zijn wij aangesloten op de grote krachtbron Jezus Christus. Door dit geloof moet 'de deugd', door de deugd 'de kennis', door de kennis 'de zelfbeheersing', door de zelfbeheersing 'de volharding', door de volharding 'de godsvrucht', door de godsvrucht 'de broederliefde' en door de broederliefde 'de liefde tot allen' *geschraagd* worden. Het een dient het ander krachtig te ondersteunen.

Petrus houdt ons een deugdenlijst voor als handreiking om geestelijk te groeien. Wanneer deze deugden bij ons gevonden worden, blijft dat niet zonder vrucht (2 Petr. 1:8). Juist deze deugden maken ons heel werkzaam en doen ons veel vrucht dragen.

Belemmering en bevordering

Aan het slot van zijn boek schrijft Floor nog over factoren die onze groei kunnen belemmeren en die onze groei kunnen bevorderen. Bij de eerste wijst hij op het 'in de weg staan' van de Geest (Hand. 7:51), het tegen Hem 'liegen' (Hand. 5:3), het Hem 'bedroeven' (Ef. 4:30) en

het 'uitblussen' van de Geest (1 Tess. 5:19). Paulus noemt in Efeziërs 4 verschillende zonden die onze groei kunnen hinderen, en waarschuwt dat wij niet aan de wereld gelijkvormig moeten worden (Rom. 12:2).

Als factoren die het voortbrengen van de vrucht van de Geest bevorderen, noemt Floor: het lezen van de Bijbel, het overdenken van Gods Woord en een intensief gebedsleven. Het is jammer dat Floor hier zo kort over is. Graag had ik hier meer gehoord over wat het is te leven uit Christus, vervuld te zijn met de Geest en zich te oefenen in de godsvrucht. Hier had de auteur meer kunnen verwerken wat hij eerder noemde uit het Nieuwe Testament.

Ten slotte

Professor Floor geeft veel in dit boek. Ik kon slechts enkele saillante zaken naar voren brengen. Zijn boek is helder gestructureerd en prettig leesbaar. Er is een auteur aan het woord, die ervaren is zowel exegetisch als pastoraal. Ik vond de behandeling van het Oude Testament te summier. Ook laat Floor de vraag liggen: is er verschil in het werk van de Geest vóór en na Pinksteren? Was de vrucht onder Israël minder dan nu het geval mag zijn? Wat betekent de belofte van de Geest juist met het oog op Israëls ongehoorzaamheid? Maar het Nieuwe Testament komt rijk aan bod. En zo is er uit dit boek veel te leren. Graag wens ik het dan ook vele lezers toe.

N.a.v. L. Floor, *De vrucht van de Geest in bijbels-theologisch perspectief*, uitg. Groen Heerenveen 2004, 120 p. ISBN 90-5829-451 X. Prijs €13,50.